

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

Сушко Анатолій Іванович, Прохоренко Аліна Марленівна ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РАМКАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ	764
Акімов Андрій Володимирович СУЧАСНИЙ СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОБІЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	766
Барасій Віта Юрївна СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКРАТІЇ	768
Білий Веніамін Сергійович ПОЛІТИКА ТА МАСМЕДІА: ВІД «ГАЛАКТИКИ ГУТЕНБЕРГА» ДО МЕДІАТИЗАЦІЇ ДЕБАТІВ.....	771
Возненко Леонід Валерійович ПРОБЛЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ	773
Гевелюк Діана Андріївна SOFT POWER ЯК ІНСТРУМЕНТ ІМІДЖУ ДЕРЖАВ.....	774
Железков Андрій Іванович ТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	776
Капсамун Олег Георгійович ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ.....	778
Лисянський Павло Леонідович ЦИВІЛЬНИЙ МІЛІТАРИЗМ РФ ЯК ЗАГРОЗА ВИНИКНЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ У КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ	780
Онищенко Олександр Олексійович ТЕХНОЛОГІЯ «БЛОКЧЕЙН» ЯК ВАЖЛИВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ	782
Римар Богдан Анатолійович СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ЛЕГІТИМНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	784
Саліхов Артем Романович АКСІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ У ВІЙСЬКОВИЙ ТА ПОСТВІЙСЬКОВИЙ ЧАС	786
Фартушний Дмитро Сергійович ЕЛЕКТОРАЛЬНИЙ ВИБІР: ДЕМОКРАТІЯ ЧЕРЕЗ КОМУНІКАЦІЮ	788
Чігидін Валерій Вікторович ПАРТІЙНА КОНКУРЕНЦІЯ ЩОДО ПОЛІТИЧНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА ЯК ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОРІЄНТИР РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	790
Ястребова Віра Андріївна ІНСПІРОВАНО-ЗОВНІШНІЙ СЕПАРАТИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ КВАЗІДЕРЖАВНИХ УТВОРЕНЬ В КРАЇНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ	792

СЕКЦІЯ 20. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Ярова Ліліана Вікторівна СТАН СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	795
Яковлев Денис Вікторович РОЛЬ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ У СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЯХ	798
Вітовщик Тетяна Сергіївна, Байрук Оксана Ігорівна СТРУКТУРА СПОЖИВЧОГО КОШИКА ЯК ВИХІДНА ТОЧКА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ	800
Каретна Ольга Олександрівна ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	804
Прохоренко Євгенія Яківна КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ «ВІКОВА НЕРІВНІСТЬ»: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ПОГЛЯД	806
Шмаленко Юлія Іванівна ТОКСИЧНІСТЬ У ПОЛІТИЧНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ	808
Яковлева Лілія Іванівна ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ЯК ЧИННИК ЛЕГІТИМНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	811
Яценко Микола Анатолійович МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КІЛЬКІСНИХ ТА ЯКІСНИХ МЕТОДІВ У НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКІЙ РОБОТІ СТУДЕНТА.....	813
Сафронова Ганна Володимирівна ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ.....	816

у чесності й об'єктивності виборчих процедур. Такий механізм зміцнить суспільну довіру до виборчої системи та політичних інститутів, показуючи прозорість, чесність та відкритість системи.

Проте, не варто забувати, що будь – яка система має свої недоліки та слабкі місця, не виключенням є й «блокчейн». Не можна виключати потенційні кібератаки на мережеві вузли, а тому слід покращувати технологію захисту ланцюгових блоків.

На сьогоднішній день, технологія «блокчейну» постійно розвивається та вдосконалюється, а тому вже в найближчому майбутньому буде використовуватися в більшій кількості сфер людської діяльності, враховуючи глобальну «цифровізацію» та технологізацію світу. А для виборчої системи, «блокчейн» може стати саме тим надійним механізмом захисту інформації та персональних даних, який підштовхне більшість країн світу до впровадження електронної демократії.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні : розпорядження КМУ від 15.05.2013 р. № 386. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/246420577>.
2. Що таке блокчейн і як він працює? URL: <https://academy.binance.com/uk/articles/what-is-blockchain-and-how-does-it-work> (дата звернення: 09.04.2024).
3. The great chain of being sure about things. Blockchains. *The Economist* . URL: <https://web.archive.org/web/20160703000844/http://www.economist.com/news/briefing/21677228-technology-behind-bitcoin-lets-people-who-do-not-know-or-trust-each-other-build-dependable> (дата звернення: 09.04.2024).

Ключові слова: блокчейн, блокчейн технологія, цифровізація, електронна демократія.

Keywords: blockchain, blockchain technology, digitization, electronic democracy.

Римар Богдан Анатолійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ЛЕГІТИМНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Соціокультурний простір у сучасних умовах є середовищем формування громадянської ідентичності. На цей зв'язок вказує В. Малінін: «...соціокультурна ідентичність епохи постмодерну поєднує характеристики національно-культурної ідентичності епохи традиційного суспільства та громадянсько-політичної ідентичності модерного суспільства. Ідеться про такі складові соціокультурної ідентичності, як національна, конфесійна, гендерна, мовна, культурна, ідеологічна, партійна, регіональна ідентичності...» [1, с.186].

Соціокультурний простір характеризується високою динамікою змін під усе зростаючим впливом комунікаційних процесів. Перефразовуючи М. Кастельса, який порівнював інтернет із електричною мережею та наголошував на тому, що «інформація – це сьогоднішній еквівалент електрики в індустріальну епоху» [2, с. 1], можна стверджувати, що соціокультурний простір виконує такі ж функції для сучасного суспільства, як електрична мережа для індустріального. Одразу наголосимо на тому, що у процесі формування соціокультурного простору легітимності публічної влади (пост)сучасної епохи важлива роль належить масмедіа. І якщо у веберіанській концепції легітимності публічної влади визначається легітимність соціального порядку, то наразі є нагальна необхідність визначити соціокультурний простір легітимності публічної влади. Порушення політичними акторами та публічними діячами правил та норм, навіть якщо і не мають правових наслідків, то все одно делегітимізують владу, адже стають темою медіа-скандалів. Наголосимо: «медіа-скандал у публічній сфері виникає внаслідок порушення відповідності у стосунках між громадською думкою та діями політичних акторів. Інакше кажучи, медіа-скандал

виникає внаслідок порушення представниками публічної політики соціальних норм та правил, що стає відомим суспільству завдяки мас-медіа. Сучасні медіа мають можливість викласти скандальні факти у вигляді захоплюючої історії та спричинити інтерес та жваве обговорення» [3].

Соціокультурний простір став предметом міждисциплінарних досліджень. Серед зарубіжних авторів слід відзначити П. Бурдьє (ідея соціального поля та символічного простору), С. Холл (ідея щодо життєвих стилів, обумовлених соціальними та культурними факторами), А. Шюц та Т. Лукман («життєсвіт», як простір повсякденного життя), Е. Гіденс (рефлексивна соціальна дія), П. Штомпка (поле можливостей та вибору), ін. Їх ідеї утворили фундамент для подальших досліджень.

Українські дослідники у контексті проблемати соціокультурного простору зосереджують свою увагу на ідентичностях (О. Рафальський), соціалізації та трансформації соціальної структури (С. Макеєв), культурних порядках (Н. Костенко), ціннісному полі (Л. Сокурянська), політичній творчості та уяві (М. Мінаков).

Як зазначає соціологія Ю. Сорока «Полікультурне суспільство є певним наслідком процесів автономізації культури та збільшення ступеню культурного розмаїття, плюралізації культурних форм та легітимації їх множинності. Таким чином, культурну неоднорідність суспільства ми розуміємо як його невід'ємну характеристику, взаємозумовлену із множинністю позицій соціального простору, але приховану за визнаною на рівні суспільства в цілому ієрархією культурних атрибутів національної держави. Однак сумніви щодо актуальності універсальних культурних (семіотичних, нормативних, ціннісних) ієрархій в українському суспільстві стали одним з результатів дослідження цінностей. Амбівалентність, двоїстість, суперечливість, альтернативність, неструктурованість, неузгодженість, одночасна присутність різних типів цінностей та ціннісних орієнтацій у свідомості українських студентів зумовили пошук адекватних пізнавальних конструктів. Саме таким стало введене Л. Сокурянською поняття ціннісного поля... [яке стало] новим культурним виміром особистості» [4].

Увага до соціокультурного простору як середовища формування легітимності публічної влади дозволяє диференціювати «легітимність» та «легальність» та визначити легітимність за допомогою таких понять, як «визнання», «віра», «довіра», «підтримка», «виправдання», «згода» [5].

Як вже зазначалось у попередніх дослідженнях: «Концепція легітимності соціального порядку (на відміну від визначення легітимності окремих лідерів чи політичних інститутів) дозволяє перенести фокус дослідницької уваги на соціокультурні чинники трансформації соціального порядку та визначити, яким чином розвиток політичної комунікації та соціальних мереж впливає на новий феномен – легітимність соціального порядку цифрового суспільства. На перший план виходять соціокультурні чинники, які й обумовлюють конструювання ідентичностей в епоху цифрового суспільства. Соціокультурні чинники стають осердям формування ідентичностей, норм, цінностей та інститутів» [6].

Отже, сучасне суспільство інтерпретується як мережа комунікативних зв'язків, а визначальну роль у формуванні ідентичностей відіграє саме соціокультурний простір. У соціокультурному просторі формуються уявлення щодо легітимності соціального порядку, які є фундаментом легітимності інститутів публічної влади і окремих державних та політичних акторів. Принагідно згадаємо веберіанські джерела досліджень легітимності, у яких визначаються три джерела легітимності соціального порядку (традиційні, раціонально-правові та харизматичні [7]) та наголосимо на тому, що у сучасних умовах «плавильним котлом» легітимності є соціокультурний простір.

Список використаних джерел

1. Малінін В. В. Механізми формування соціокультурної ідентичності в контексті реформування системи державного управління : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. Одеса, 2016. 236 с.

2. Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо інтернету, бізнесу та суспільства : пер. з англ. Київ : Ваклер, 2007. 304 с.

3. Яковлев Д. В. Медіа-скандал як біфуркація політичного розвитку в умовах віртуалізації політики. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія : Соціологія, політологія*. 2014. Т. 14, вип. 13. С. 355–364. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f2282f77-1dbf-4f92-9063-2c7006372fa3/content>

4. Сорока Ю. Соціокультурна інтерпретація полікультурного суспільства. *Historians* : вебсайт. Дата публікації: 26.09.2012. URL: <https://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/388-yuliia-soroka-sotsiokulturna-interpretatsiia-polikulturnoho-suspilstva>

5. Яковлева Л. І. Канон легітимності: класичні визначення, політико-правові контрасти, сучасні виклики. *Політикус*. 2020. Вип. 1. С. 5–11.

6. Сушко А. І., Римар Б. А. Соціокультурні чинники легітимності публічної влади. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. Вип. 44. С. 116–121.

7. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. Київ : Основи, 1998. 534 с.

Ключові слова: соціокультурний простір, легітимність, політика, публічна влада, соціальний порядок, ідентичність

Keywords: sociocultural space, legitimacy, politics, public power, social order, identity

Саліхов Артем Романович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

АКСИОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ У ВІЙСЬКОВИЙ ТА ПОСТВІЙСЬКОВИЙ ЧАС

Військова агресія РФ проти України триває вже понад двох років. За цей час громадяни України пройшли тяжкі випробування. Українці, які залишилися на окупованих рф територіях України пройшли через «фільтрацію» та репресії [1] силових органів окупаційних адміністрацій рф. Через здійснення масованих ракетних обстрілів окупаційною армією рф цивільних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури, численна кількість Українців залишилась без своїх квартир та будинків, тому, що у наслідок ворожих обстрілів було завдано руйнуванню багатоповерхові житлові будинки. Частина громадян України вимушена була поїхати в інші країни через намагання зберегти життя собі та своїй сім'ї. Військова агресія рф проти України завдає великої шкоди Українському народу, який ціною життів військових і цивільних громадян України стримує імперську агресію РФ [2]. Відповідно можна констатувати, що через військову агресію РФ проти України, набули розвитку громадсько-політичні процеси, які повністю змінили систему цінностей громадян України. Також слід зазначити, що після початку військової агресії рф проти України, спецслужби ворога почали активно застосовувати проти Українців інформаційно-психологічні спецоперації для маніпулювання свідомістю громадян України на власну користь. Через вище зазначені фактори набула змін й система цінностей електоральних вподобань громадян України. Слід розуміти, що у військовій агресії рф, диктаторський режим Кремля хоче знищити не тільки Україну, а ще й показати світовому демократичному співтовариству знищення молодого демократії на пострадянському просторі. Тому для Українців та громадського суспільства України крім протидії військовій агресії рф, а також збереження держави та нації стоїть завдання по збереженню демократичних процесів навіть у військовий та пост військовий часи. Саме тому потрібно розуміти, які виклики перед Україною будуть у пост військовий час, та які наслідки вони можуть нести за собою.